

RÄÄGI, MIS JUHTUS

Kirjelda ohtu või õnnetust võimalikult täpselt. Kui on tulekahju, siis ütle, mis põleb ja kas keegi on ohus. See käib ka teiste õnnetuste kohta.

SELETA, KUS JUHTUS

Õnnetuse või ohu asukoht on väga tähtis, sest päästemeeskonna valesse kohta saatmine võib maksta kellegi elu. Tulekahju aga saab näiteks juba 6 minutiga uue hoo ja siis on seda juba raskem kustutada. Tulekahju korral seleta, kus see on.

Aadress, eriti suuremates linnades ei pruugi täit pilti anda, sest majanumbrid jooksevad kohati nagu jumal juhatab. Ära unusta ka linna või asula nime, näiteks Aia tänavaid on Eestis tunduvalt enam kui üks. Tallinnas on aga näiteks Meriväljal mingi x-nimeline tänav, veidi kaugemal Viimsis aga sama x-nimeline tee.

Sestap on mõttekas kirjeldada asukohta mõne üld-teada objekti järgi, aitab ka vastasmaja number. Kas tulekahju on tänaväärses või hoovil asuvas majas? Kuidas kulgevad kvartalisised teed? Kaardil võivad need ju ilusti olla, aga siis äkki selgub, et just eile kaevas mingi ekskavaator sealt kraavi läbi.

Maakohtades seleta, kus kandis asi juhtus. Ära ütle, et “paremat või vasakut” kätt – see sõltub sinu enda asendist, mida päästekorraldaja ei tea. Kasuta asulate nimesid, et x-külast y-linna poole. Sobivad ka muud orientiirid, mis kaugele näha. Muidugi mitte põhimõttel, et “See on ju naabri-Juhani karjamaa taga, no kuidas te siis seda aiavärvat ei tea, kust ära keerata!”

Autoõnnetustel ei teata täpselt oma asukohta, sest oma nimigi võib šokis ära unuda. Seda ei pruugi teada ka möödasõitjad, sest neid kilomeetriposte ikka vahtida jõuab, eriti pimedas. Küll aga mäletatakse, et läbisin just Mäo risti. Ja et “tulim Tartu poolt”. Tõin selle näite nimme, sest ükskord juhatati sealkandis päästeauto vales suunas, kuigi õnnetuskoht, kus kummuli bussis kannatanud ootasid, oli üsna lähedal.

ÜTLE, KAS ON KANNATANUID

Kui on, siis mis viga. Kas hingab või ei, kas on nähtavat verejooksu, kui jah, siis kust verd tuleb, kas võib olla põrutusi või on lahtiseid luumurde? Kui on kõnevõimeline, siis mille üle kurdab, kust ja kui ägadesti valutab. On ta kahvatu, kõrges palavikus?

Tulekahju korral – kas keegi võib põlevas majas olla. Kui jah, siis umbes kus. Kas võib seal olla mõni abitu vanur või laps, kes hirmuga end kappi või voodi alla ära on peitnud?

Mürgistuse korral, kas on lähedal mõni purk või pudel, kust mürgine aine võib pärineda. Kui jah, siis mis selle sildi peal kirjas on.

Kui keegi on arvatavalt metsa eksinud, siis missuguse tee ta võis valida? Kui oled ise eksinud, aga mobiiltelefon kaasas, saab hea õnne/ilma korral seletada oma asukohta päikese järgi – kui metsa läksid, kustpoolt ta paistis, üle parema või vasaku öla, ja kustpoolt ta nüüd, arvestades sinu liikumissuunda, paistab. Tuule suuna järgi saab ka seletada, aga see võib kiiresti muutuda.

LISA OMA ANDMED JA VASTA KÜSIMUSTELE

Ütle oma nimi ja telefoninumber. Kui helistad sõprade-tuttavate juurest, siis nende oma. Selleks, et päästekorraldaja saaks asjaolude täpsustamiseks tagasi helistada. See number jääb häirekeskuse teada.

Vasta kõigile päästekorraldaja küsimustele. Ta ei tee seda uudishimust, vaid selleks, et päästemeeskonda võimalikult täpselt juhendada. See pole tarbetu ajaraiskamine, päästemeeskond on sel ajal juba teel ja päästekorraldaja annab meesetele lisateavet raadio teel. Ära lõpeta iseseisvalt kõnet. Kui seda teed, jätad päästemeeskonna hädapärasest infost ilma.

RAHU, RAHU!

See käib ka hädaabikõnede kohta. Mõnikord jääb mulje, et helistaja on sattunud maavärinasse, kuigi ainult naabri kuur põleb. Paanikas karjumine asja paremaks ei tee, ainult segab.

Artikli autor: Tiit Tambi